

Suomen Lähetysseura kiittää mahdollisuudesta lausua yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa hallituksen tulevaa tiedonantoa varten. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kansainvälisen työn järjestönä Lähetysseura tukee ihmisoikeuksien toteutumista ja edistää yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta globaalisti, myös Suomessa.

1. Lähetysseura katsoo, että Yhdenvertainen Suomi -toimintaohjelman tavoitteet tunnistaa ja purkaa yhteiskunnan eriarvoistavia rakenteita (tavoite 1) ja rasismia koskevan tiedon ja tutkimuksen vahvistaminen (tavoite 8) tukevat erinomaisesti toisiaan ja ovat olennaisia yhdenvertaisuuden toteutumiselle. Näiden lisäksi eriarvoisuutta vahvistavan vihapuheen kitkeminen on tärkeää (tavoite 7). Päättäjien ja viranomaisten tulee puuttua siihen aiempaa voimakkaammin ja johdonmukaisemmin.

2. Lähetysseuran mielestä avainasemassa ovat toimenpiteet, joilla vahvistetaan perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arviointia säädösvalmistelussa. Lisäksi on tarpeen kehittää syrjinnän vastaista lainsäädäntöä, kasvattaa suuren yleisön tietoisuutta aiheesta ja lisätä toimia, joilla torjutaan vihapuhetta ja syrjintää. Näin Suomi vastaa rasismien torjuntaan ja väestösuhteiden edistämiseen liittyviin suosituksiin, joita se on saanut kansainvälisiltä ihmisoikeussopimusten valvontaelimiltä ja YK:n ihmisoikeusneuvoston yleismaailmallisessa määräraikaistarkastelussa. Suomen tulee jatkossakin edistää systemaattista tiedonkeruuta rakenteellisesta rasismista ja syrjinnästä sekä sen vaikutuksista yhteiskunnalle ja vähemmistöryhmille.

3. Lähetysseura näkee vihapuheen lietsonnan seurauksia edistäessään rauhaa, sovintoa ja vähemmistöjen ihmisoikeuksia työalueillaan. Yksi esimerkeistä on Myanmar, jossa maan armeija alkoi kohdistaa systemaattista etnisyyteen ja uskontoon perustuvaa vainoa syrjittyä rohinga-vähemmistöä kohtaan 2010-luvun lopulla. Vaikka esimerkki on Suomen kontekstista katsoen kaukainen ja äärimmäinen, se kertoo sanojen ja vihapuheen voimasta. Yli 700 000 ihmistä on joutunut pakenemaan väkivaltaisia etnisiä puhdistuksia, joita on oikeutettu väittämällä rasistisesti, etteivät rohingat ole alkuperäisiä myanmarilaisia vaan muualta tulleita maahanmuuttajia. Oikeutus vainoille ja väkivallanteoille vahvistui vihapuheen kautta: ihmisistä käytettiin epäinhimillisiä sanoja, joiden kautta heidän ihmisarvonsa ja oikeutensa, kuten uskonnonvapaus, mitätöitiin. Rohingojen vainoa kiihdyttivät esimerkiksi Facebookissa jaettu vihapuhe ja disinformaatio, joita yhtiö ei ollut kyvykäs, halukas tai riittävän velvoitettu valvomaan.

Julkinen dialogi on pirstaloitunutta ja repivää. Merkittävimmät keskustelun foorumit ovat monikansallisten pörssiyritysten omistamia globaaleja verkkoalustoja, minkä vuoksi disinformaatio leviää nopeasti maiden rajoja ylittäen. Yritysvastuu ihmisoikeuksien turvaamiseksi toteutuu heikosti. Vihapuheen monitorointi on mitätöntä muualla kuin englanninkielisissä sisällöissä, ja alustat suosivat provosoivaa sisältöä. Siksi kansallisilla toimilla on erityisen merkittävä rooli vihapuheen kitkemisessä: vaikka Suomen tulee toimia globaalissa yhteistyössä ihmisoikeuksia kunnioittavan yritysvastuun turvaamiseksi, ei Suomi voi odottaa ongelman poistuvan ilman vahvaa kotimaista poliittista tahtoa ja aktiivisia toimia puuttua vihapuheeseen.

Suomi on toistaiseksi pysytellyt korkealla kansainvälisissä vertailuissa demokratian tilasta, sosiaalisesta liikkuvuudesta, yhteiskunnallisesta luottamuksesta ja lehdistönvapaudesta. Samaan aikaan tutkimuksien mukaan rasismi on Suomessa rakenteellista, vuorovaikutuksessa ilmenevää ja arkipäiväistä. Being black in the EU -selvityksen mukaan häirintä oli kaikista yleisintä Suomessa. Siksi Lähetysseura haluaa, että Suomi tarttuu aiempaa päättäväisemmin rasismien ja kaikkinaisen syrjinnän – mukaan lukien vihapuheen – kitkemiseen yhteiskunnassa. Tähän löytyy hyviä ja edelleen ajankohtaisia työkaluja Yhdenvertainen Suomi -toimintaohjelmasta sekä erityisesti Oikeusministeriön Osaavat -hankkeen tuottamista materiaaleista.

Lisätietoja:

Niko Humalisto, johtava vaikuttamistyön asiantuntija, 040 7574 036,
niko.humalisto@suomenlahetysseura.fi

Roosa Rantala, ihmisoikeuksien ja vaikuttamistyön asiantuntija, 044 9016 174,
roosa.rantala@suomenlahetysseura.fi